

volgd zijn, niet het minst de ervaring van de twintigste eeuw, hebben de grote waarde van het gipsverband op een ongeëvenaarde wijze bevestigd. Het boek brengt dienaangaande een gevarieerde keus van verklaringen van de grootmeesters der chirurgie uit alle landen.

Het derde hoofdstuk (100 blz) handelt over de militair-geneeskundige dienst. Mathijssen was een officier van gezondheid en de auteur voelde zich gedrongen zijn beroemde landgenoot te vereren met een historische studie over het milieu waarin de man leefde. Vooral de structuur en de werking van de militair-geneeskundige dienst in Nederland kwamen daarbij aan bod, al worden ruime digressies daar buiten aan het hoofddoel dienstig gemaakt. We achten ze zeer het lezen waard. o.m. de gebeurtenissen te Waterloo en daaromtrent, met het overige waar Zuid-Nederland in sterke mate bij betrokken was. Het boek eindigt met een samenvatting in het Nederlands, Engels, Frans en Duits. Voorts met bijlagen waarop het historisch relaas over het leven van Antonius Mathijssen gebaseerd is. Veel van die documenten zijn stukjes geschiedenis op zichzelf en roepen mijmeringen wakker over sommige aspecten van de medische praktijk in de huidige tijd. Een offsetdruk van Mathijssens originele mededeling ontbreekt niet en is beslist op zijn plaats. Literatuur en bronnen besluiten het geheel.

Mijn appreciatie over het werk van dr. D. Spoelstra heb ik in het begin van deze bespreking gegeven. Het komt mij voor dat zijn boek de definitieve bio- en bibliografie is over een van de verdienstelijke geneeskundigen uit 'Groot-Nederland'. Op het exemplaar dat mij vanuit Nederland voor bespreking werd toegezonden werd een stempel geslagen 'Aan de douane vertoond'. Is het geen anachronisme en geen laakbare huichelarij, ten jare 1970, na vijftientig jaar Benelux, dat de douane nog haar neus moet steken in de uitwisseling van geestesgoederen?

L. ELAUT

J. w. ROONEY JR., *Belgian-American Diplomatic and Consular Relations 1830-1850* (Publications universitaires de Louvain, Recueil de travaux d'histoire et de philologie, 4e série, XLI; Leuven, 1969)

In 1832 onderhielden alleen Engeland, Frankrijk en de VS diplomatieke betrekkingen met België. In Washington had men vooral om handelspolitieke redenen besloten een zaakgelastigde in Brussel te akkrediteren. Het bevorderen van het wederzijdse ruilverkeer beschouwde men er dan ook als de belangrijkste taak van de nieuwe legatie. De spoedige Amerikaanse erkenning van de Belgische onafhankelijkheid was de regering in Brussel natuurlijk bijzonder welkom; daarbij kwam dat men ook in de Belgische hoofdstad wensde dat de diplomatieke betrekkingen met de VS de wederzijdse handel zouden bevorderen, 't Was op dat moment dringend nodig om ter vervanging van de Nederlandse en Nederlands-Indische afzetgebieden nieuwe markten voor de Belgische industrie te vinden. Daarom sneed koning Leopold in zijn eerste gesprek met de Amerikaanse zaakgelastigde al handelskwesties aan. De Belgische minister-president was toen reeds in Washington aangekomen met de nodige volmachten voor het sluiten van een handelsverdrag tussen de beide landen. Ook in de jaren 1840 dwongen het toegenomen Europese protectionisme en de Belgische industriële overproductie de regering te zoeken naar geschikte afzetgebieden. De gedachte dat een vergroting van de uitvoer naar de VS een oplossing voor de Belgische problemen bood, bestond algemeen in kringen van politici te Brussel. Het Parlement besloot in 1842 zelfs om een jaarlijkse subsidie beschikbaar te stellen voor de scheepvaartmaatschappij die bereid zou zijn een vaste lijndienst tussen een Belgische en een Amerikaanse haven te onderhouden. Ook bood de Belgische regering de VS in 1846 een voordelig handelsverdrag aan.

Daar er geen zuiver politieke kwesties tussen de beide landen te regelen vielen, hadden de Belgische en Amerikaanse diplomaten in de twee hoofdsteden vooral zaken van handelspolitieke aard af te wikkelen. België's eerste diplomatieke vertegenwoordiger in Washington slaagde echter ook in die beperkte taak niet. Hij ging bij het sluiten van het handelsverdrag van 1833 zijn bevoegdheden ver te buiten; de regering in Brussel weigerde dan ook het ontwerpverdrag te ratificeren. In de erop volgende jaren wekte deze diplomaat zoveel ongenoegen in Washington, dat hij moest worden teruggeroepen. Zijn opvolger sloot in 1840 een tweede ontwerpverdrag met de Amerikaanse regering; de inhoud ervan was echter voor het Belgisch Parlement onaanvaardbaar. Tenslotte werden in 1846 de commerciële en maritieme betrekkingen tussen de beide landen bij verdrag geregeld.

De twijfelachtige eer om onaanvaardbare verdragen te mogen sluiten viel de Amerikaanse diplomaten in Brussel niet ten deel omdat hun een nog beperkter taak toebedacht was. Het State Department beschouwde hen als nuttige leveranciers van inlichtingen aan wier adviezen en verzoeken echter niet veel aandacht hoefde te worden besteed. Een handelsverdrag met België wilde de Secretary of State bovendien zelf sluiten. Washington onderhield echter op zo nonchalante wijze contacten met de legatie in Brussel, dat tot twee maal toe de zaakgelastigde aldaar niet meegedeeld werd dat zijn regering een Amerikaans-Belgische handelsovereenkomst gesloten had. De Amerikaanse diplomaten in Brussel troostten zich echter enigszins met de genoegens die het society-leven en het contact met de Franse kuituur hun in de Belgische hoofdstad verschaften. Zij behoorden allen tot de elite van 'well-to-do-lawyers-planters' uit het Zuiden van de VS; op grond van hun binnenlandspolitieke verdiensten werden zij in staat gesteld om enige jaren het sociale aanzien van de diplomaat te genieten. Hun taken op het gebied van de handelspolitiek vervulden zij trouw en het kwam voor dat hun soms een interessante politieke dépêche uit de pen vloeide.

Onder de Amerikaanse bijdragen tot de kennis van de geschiedenis van het Belgische buitenlandse beleid in de vorige eeuw neemt de Leuvense dissertatie van Prof. Rooney een aparte plaats in. De auteur heeft namelijk in zijn studie van de Belgisch-Amerikaanse diplomatieke en konsulaire betrekkingen enigszins de klemtoon gelegd op de Amerikaanse kant van die relaties. Op grond van zijn analyse van de relaties tussen de beide landen heeft hij zelfs gemeend te kunnen konkluderen dat de totale Amerikaanse buitenlandse politiek van die periode verre van isolationistisch was. De 'Belgian-American Diplomatic and Consular Relations' die de titelpagina de argeloze lezer schijnt te beloven, blijken dus eigenlijk meer 'American-Belgian' te zijn dan hij kan verwachten; niettemin verschaft dit werk veel interessante informatie over de Belgische handelspolitiekimmet-betrekking tot de VS.

c. A. TAMSE

CHR. A. DE RUYTER-DE ZEEUW, *Hendrik Spiekman. De grondvester van de Rotterdamse sociaal-democratie, 13 februari 1874-18 november 1917* (Rotterdamum-reeks, XXVII; Rotterdam-'s-Gravenhage: Nijgh & van Ditmar, 1971, 111 blz., f 4,15).

Ondanks een uit jeugdherinneringen voortkomende hagiografische kleuring en zekere inconveniënten in de compositie, die de lezing bemoeilijken, is dit bescheiden boekje geslaagd te noemen. Het geeft in kort bestek een betrouwbaar beeld van de evoluties in een stad, die op de kentering der tijden een invasie te verwerken kreeg van in sociale zin achtergebleven plattelanders. Te midden van deze dociele eenvoudigen speelde de Groninger Hendrik Spiekman twintig jaar lang zijn rol van sociaal en politiek levenwekker.